

MELDERUTINER

FOR Å SIKRE SKOLE- OG OPPLÆRINGSTILBUD FOR BARN OG UNGE
SOM PLASSERES MED HJEMMEL I BARNEVERNLOVEN

Tittel: Melderutiner
Ansvarlig utgiver: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Årstall: 2014
ISBN: 978-82-8286-209-7
Bestilling/nedlastning: bufetat.no/bestilling
Postadresse: Bufdir, Postboks 2233, 3103 Tønsberg, tlf. 466 15000
Design, foto, trykk: Tibe T Reklamebyrå, Tine Poppe, Flisa Trykkeri

INNHold

MELDERUTINER FOR Å SIKRE SKOLE- OG OPPLÆRINGSTILBUD FOR BARN OG UNGE

1	MELDERUTINENES FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE	4
1.1	Innledning	4
1.2	Formålet med melderutinene	4
1.3	Virkeområde for melderutinene	4
1.4	Omsorgsutøvernes ansvar	4
2	MELDERUTINER	6
2.1	Melderutiner ved plassering i fosterhjem	6
2.2	Melderutiner ved plassering i barneverninstitusjon	6
2.3	Melderutiner ved opphold i omsorgssentre for mindreårige	7
2.4	Melderutiner ved opphold i sentre for foreldre og barn	7
2.5	Hva skal meldingen inneholde?	8
2.6	Når skal melding sendes?	8
3	RETTIGHETER, PLIKTER OG ANSVAR	9
3.1	Retten og plikten til skole- og opplæringstilbud	9
3.2	Kommunal og fylkeskommunal skolemyndighets ansvar	9
3.3	Kommunal barneverntjeneste og statlig regional barnevernmyndighets ansvar	10

1 MELDERUTINENS FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE

1.1 INNLEDNING

Barn og unge som er plassert utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven har rett til et like godt skole- og opplæringstilbud som barn og unge som bor hjemme. Rett skolemyndighet må varsles når barn og unge plasseres utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven.

På oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i samarbeid med Utdanningsdirektoratet utarbeidet rutiner for slik varsling: *Melderutiner for å sikre skole- og opplæringstilbud for barn og unge som plasseres utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven.*

Rutinene er hovedsakelig rettet mot kommunal barneverntjeneste og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, men gir også viktig informasjon til kommunal og fylkeskommunal skolemyndighet.

1.2 FORMÅLET MED MELDERUTINENE

Barnevern- og skolemyndigheter har et felles ansvar for å sørge for at barn og unge får det skole- og opplæringstilbudet de har rett til. Det er et mål at alle skal fullføre grunnskolen, og at flest mulig skal få videregående opplæring som gir dokumentert studiekompetanse, yrkes- eller fagkompetanse, eventuelt delkompetanse. Oppmerksomhet om skolegang/opplæring er viktig for å bidra til at barn og unge mestrer sine liv og videreutvikler egne ressurser.

Formålet med melderutinene er å bidra til at barn og unge som plasseres utenfor hjemmet får et godt og tilpasset skoletilbud så raskt som mulig. Meldertinene skal sikre at det sendes melding til rett skolemyndighet om at et barn har flyttet. Rutinene tydeliggjør hvem som skal sende melding, hva meldingen skal inneholde, når meldingen skal sendes og hvem den skal sendes til.

Melding til skolemyndighetene etter disse rutinene anses ikke å stride mot regler om taushetsplikt. Barnevernloven (bvl.) § 6-7 tredje ledd gir adgang til å gi ellers taushetsbelagte opplysninger til andre forvaltningsorganer når det er nødvendig for å fremme barneverntjenestens, barneverninstitusjonens, senteret for foreldre og barns og omsorgssenteret for mindreåriges (heretter omsorgssenteret) oppgaver. Taushetsplikten er ikke til hinder for at barneverntjenesten og omsorgssenteret kan gi opplysninger til skolemyndigheten når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens eller

omsorgssenterets oppgaver overfor det enkelte barn. Dersom barneverntjenesten har overtatt omsorgen for et barn, må den som en del av sin omsorgsutøvelse gi skolen de opplysninger som er nødvendige for at skolen skal kunne følge opp barnet på en beste mulig måte.

1.3 VIRKEOMRÅDE FOR MELDERUTINENE

Rutinene gjelder når barn og unge, med hjemmel i barnevernloven, plasseres utenfor hjemmet:

- i fosterhjem,
- i barneverninstitusjon, eller
- på omsorgssenter for mindreårige

Rutinene gjelder også når barn og foreldre oppholder seg på **sentre for foreldre og barn**, med de begrensninger som følger av at foreldrene har den daglige omsorgen.

Rutinene gjelder både barn og unge som har rett og plikt til opplæring (grunnskole) og unge som har rett til videregående opplæring. Rutinene kommer til anvendelse uavhengig av om foreldrene og/eller barnet samtykker til plasseringen, med unntak av opphold på sentre for foreldre og barn hvor det er nødvendig med foreldrenes samtykke for å sende melding til skolemyndigheten, jf. punkt 2.4.

Barn og unge har rett til å si sin mening og bli hørt i saker som angår dem (barnevernloven § 6-3, barneloven § 31 og barnekonvensjonen artikkel 12). Når barnet har fylt 15 år avgjør barnet selv valg av utdanning (barneloven § 32). Ved plassering utenfor hjemmet, skal barneverntjenesten legge til rette for at barn og unge får sagt sin mening og blir hørt i spørsmål om skole- og opplæringstilbud.

1.4 OMSORGSUTØVERNES ANSVAR

Når barn og unge plasseres utenfor hjemmet skal fosterhjemmet, institusjonen eller omsorgssenteret utøve den daglige omsorgen. Dette innebærer en plikt til å ivareta barnet og gi god omsorg mens barnet er i tiltaket. Oppfølging av skole- og opplæringstilbud er en viktig del av ivaretagelsen av den daglige omsorgen for barn og unge. Fosterhjemmet, institusjonen og omsorgssenteret skal motivere barnet/den unge til å ta i mot og gjennomføre skolen/opplæringen og hjelpe til med skolearbeid. Omsorgsutøverne har også en viktig rolle i samarbeidet mellom skole og hjem og i samarbeidet med andre ansvarlige myndigheter.

”

ALLE BARN HAR RETT TIL SKOLE OG UTDANNING.

2 MELDERUTINER

2.1 MELDERUTINER VED PLASSERING I FOSTERHJEM

2.1.1 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER TIL

Når det er klart at et barn/en ungdom skal plasseres i fosterhjem, skal barneverntjenesten i omsorgskommunen¹ sende melding til rett skolemyndighet.

Rett skolemyndighet for barn/ungdom i fosterhjem er:

- **Kommunen** der fosterhjemmet ligger, når barnet har rett og plikt til grunnskoleopplæring.
- **Fylkeskommunen** der fosterhjemmet ligger, når den unge har rett til videregående opplæring.

Se opplæringsloven² §§ 13-1 og 13-3.

2.1.2 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER FRA

Barneverntjenesten må også sende melding til den skolemyndighet barnet flytter fra.

- Melding sendes skolemyndigheten i **kommunen** barnet flytter fra når barn i grunnskolepliktig alder flytter i fosterhjem fra
  - › hjemmet sitt,
  - › et annet fosterhjem, eller
  - › omsorgssenter
- Melding sendes skolemyndigheten i **fylkeskommunen** barnet flytter fra når barnet flytter i fosterhjem
  - › fra en barneverninstusjon, eller
  - › når barnet har rett til videregående opplæring.

2.2 MELDERUTINER VED PLASSERING I BARNEVERNINSTITUSJON

2.2.1 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER TIL

Når det er klart at et barn skal plasseres i barneverninstusjon, skal barneverntjenesten i omsorgskommunen sende melding til rett skolemyndighet.

Rett skolemyndighet for barn i barneverninstusjon er:

- **Fylkeskommunen** der barneverninstusjonen ligger, både for barn med rett og plikt til grunnskoleopplæring og unge med rett til videregående opplæring

Se opplæringsloven § 13-2.

2.2.2 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER FRA

Barneverntjenesten må også sende melding til den skolemyndighet barnet flytter fra.

- Melding sendes skolemyndigheten i **kommunen** barnet flytter fra når barn i grunnskolepliktig alder flytter i barneverninstusjon fra
  - › hjemmet sitt,
  - › fosterhjem, eller
  - › omsorgssenter
- Melding sendes skolemyndigheten i **fylkeskommunen** barnet flytter fra når barnet flytter i barneverninstusjon
  - › fra en annen barneverninstusjon, eller
  - › når barnet har rett til videregående opplæring.

2.3 MELDERUTINER VED OPPHOLD I OMSORGSSENTRE FOR MINDREÅRIGE

2.3.1 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER TIL

Når et barn plasseres i omsorgssenter skal omsorgssenteret sende melding til rett skolemyndighet.

Rett skolemyndighet for barn i omsorgssentre er:

- **Kommunen** der omsorgssenteret ligger, når barnet har rett og plikt til grunnskoleopplæring.
- **Fylkeskommunen** der omsorgssenteret ligger, når barnet har rett til videregående opplæring.

Se opplæringsloven §§ 13-1 og 13-3 og brev fra Utdanningsdirektoratet 08.07.09 (ref. 2009/1180).

2.3.2 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN NÅR BARNET FLYTTER FRA OMSORGSSENTERET

Når enslige mindreårige asylsøkere får oppholdstillatelse i Norge og skal bosettes i en kommune, skal omsorgssenteret sende melding til skolemyndigheten barnet flytter fra:

- Dersom barnet har rett og plikt til grunnskoleopplæring, skal melding sendes til skolemyndigheten i **kommunen** barnet flytter fra.
- Dersom barnet har rett til videregående opplæring skal melding sendes til skolemyndigheten i **fylkeskommunen** barnet flytter fra.

Den instans i kommunen som har ansvar for barnet etter bosetting må sørge for å melde fra om flyttingen til den skolemyndigheten som har ansvaret etter bosetting.

Når enslige mindreårige asylsøkere flytter fra omsorgssenteret av andre grunner enn bosetting i ny kommune, skal omsorgssenteret også sende melding om flytting til den skolemyndigheten barnet flytter fra, jf. kulepunktene over.

2.4 MELDERUTINER VED OPPHOLD I SENTRE FOR FORELDRE OG BARN

2.4.1 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER TIL

Når det er klart at foreldre med barn i skolepliktig alder skal oppholde seg på et senter for foreldre og barn, skal barneverntjenesten tilby foreldrene bistand med å informere den skolemyndighet barnet tilhører. Dersom foreldrene ønsker bistand, skal barneverntjenesten sende melding til rett skolemyndighet.

Rett skolemyndighet ved opphold i sentre for foreldre og barn er:

- **Kommunen** der senteret ligger, når barnet har rett og plikt til grunnskoleopplæring.
- **Fylkeskommunen** der senteret ligger, når barnet har rett til videregående opplæring.

Se opplæringsloven §§ 13-1 og 13-3.

2.4.2 MELDING TIL SKOLEMYNDIGHETEN BARNET FLYTTER FRA

Når foreldre ber om det/samtykker skal barneverntjenesten også sende melding til den skolemyndighet barnet flytter fra.

- Melding sendes skolemyndigheten i **kommunen** barnet flytter fra når barnet er i grunnskolepliktig alder og flytter fra
  - › hjemmet sitt, eller
  - › et annet fosterhjem
- Melding sendes skolemyndigheten i **fylkeskommunen** barnet flytter fra når barnet
  - › flytter fra en barneverninstusjon, eller
  - › når barnet har rett til videregående opplæring.

De samme melderutinene gjelder også dersom foreldrene har rett og/eller plikt til skole-/opplæringstilbud.

¹Med omsorgskommunen menes den kommune som har ansvaret etter barnevernloven § 8-4 annet ledd, jf. forskrift om fosterhjem § 1.

²Lov 17.07.1998 nr. 61 lov om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven).

2.5 HVA SKAL MELDINGEN INNEHOLDE?

Meldingen skal inneholde følgende informasjon:

- barnets navn og fødselsdato/fødselsnr.
- bakgrunnen for at melding sendes
- barnets tidligere bostedsadresse
- barnets nye bosteds- og postadresse
- opplysninger om nåværende eller siste opplæringstilbud
- om barnet skal oppholde seg i fosterhjem, i barneverninstitusjon, på omsorgssenter eller på senter for foreldre og barn
- navn på omsorgspersoner som skolen kan forholde seg til i samarbeidet skole-hjem
- navn på ansvarlig saksbehandler i kommunal barneverntjeneste, ansvarlig kontaktperson på omsorgssenter og representant for enslige mindreårige asylsøkere
- eventuelt andre opplysninger som er relevante for barnets skolesituasjon

Kopi av meldingen sendes til tiltaket barnet plasseres i og til aktuell enhet i Bufetat som har bistått med plasseringen.

2.6 NÅR SKAL MELDING SENDES?

Kommunal barneverntjeneste bør etablere et samarbeid med skolemyndigheten i kommune eller fylkeskommune allerede når en plassering utenfor hjemmet planlegges. Dette for å bidra til at barnet så tidlig som mulig får et godt opplæringstilbud.

Melding om opphold i **fosterhjem** og **barneverninstitusjon** skal sendes så snart det er truffet vedtak om plassering utenfor hjemmet, og det er bestemt hvor barnet eller den unge skal plasseres.

Melding skal videre sendes så snart som mulig når det er klart at foreldre og barn skal ha opphold i **senter for foreldre og barn**, og foreldrene samtykker til å sende melding.

Videre skal melding sendes når det er klart at enslige mindreårige asylsøkere skal ha opphold på **omsorgssenter**. Melding om flytting skal sendes uten ugrunnet opphold når enslige mindreårige asylsøkere får oppholdstillatelse, og det er bestemt hvor og når bosetting vil finne sted.

Melding som nevnt i punkt 2.1 til 2.4 skal sendes selv om barnet eller den unge fortsetter på samme skole, dersom ansvaret for å oppfylle retten til opplæring flyttes til en annen kommune eller fylkeskommune.

3 RETTIGHETER, PLIKTER OG ANSVAR

3.1 RETTIGHETER, PLIKTER OG ANSVAR

3.1.1 GRUNNSKOLE

Alle barn og unge i grunnskolealder har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Grunnskoleopplæringen skal vanligvis påbegynnes det kalenderåret barnet fyller 6 år. Rett og plikt til grunnskoleopplæring varer til barnet har fullført det tiende skoleåret. Se opplæringsloven § 2-1. Enslige mindreårige asylsøkere har rett til grunnskoleopplæring når det er sannsynlig at barnet skal være i Norge i mer enn tre måneder.

Når enslige mindreårige asylsøkere ankommer Norge regnes det som sannsynlig at barnet vil være i landet i mer enn tre måneder. Plikt til grunnskoleopplæring for enslige mindreårige asylsøkere starter når oppholdet har vart i tre måneder (oppl. § 2-1 annet ledd). Det er uten betydning om oppholdet i Norge er lovlig eller ikke (rundskriv UDIR -5-08, 5.11.08).

Barn og unge i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelig ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen (oppl. § 2-8).

3.1.2 VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Alle barn og unge som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har rett til tre års heltids videregående opplæring (oppl. § 3-1). En forutsetning for inntak til videregående opplæring er at den unge har lovlig opphold i landet. Mindreårige asylsøkere kan tas inn til videregående opplæring i påvente av vedtak om oppholdstillatelse, men vil ikke ha rett til å fullføre skoleåret dersom de får avslag på søknad om opphold (forskrift til opplæringsloven § 6-3).

Det er særskilte frister for søknad om opptak til videregående opplæring, herunder egne frister for søkere med behov for særskilt tilrettelegging (forskrift til opplæringsloven § 6-8). Ungdom som plasseres utenfor hjemmet midt i året slik at de ikke kan fortsette på den videregående skolen de går på, mister retten til elevplass det aktuelle skoleåret. Det følger imidlertid av forskrift til opplæringsloven at det skal tas hensyn til for sent innkomne søknader, så langt dette er mulig (forskrift til opplæringsloven § 6-8 fjerde ledd). Fylkeskommunen forventes således å ta inn elever midt i skoleåret dersom utdanningsprogrammet eller programfaget eleven søker seg til, har ledige plasser. At det skal tas hensyn til for sent innkomne søknader, og at fylkeskommunen forventes å ta inn elever midt i året dersom det er ledig plass innebærer at elever i videregående alder som plasseres i **fosterhjem** midt

i skoleåret ikke har en uvilkårlig rett til skoleplass, noe det bør tas hensyn til ved valg av fosterhjem.

For ungdom i **barneverninstitusjoner** som har rett til videregående opplæring har fylkeskommunen et særlig ansvar (oppl. § 13-2). Opplæringen kan enten gis i institusjonen eller i en videregående skole i rimelig nærhet til institusjonen. Denne elevgruppen har således uvilkårlig rett til videregående opplæring, selv om plassering i institusjon skjer midt i skoleåret. I merknaden til oppl. § 13-2 fremgår det at "Opplæringen må settes i gang uten ugrunnet opphold når institusjonsoppholdet starter, og finansieres av institusjonsfylket. I etterkant vil institusjonsfylket kunne kreve refusjon etter satsene fastsatt i § 19-7 i forskrift til opplæringslova".

3.2 KOMMUNAL OG FYLKESKOMMUNAL SKOLEMYNDIGHETS ANSVAR

3.2.1 PLIKT TIL Å OPPFYLLE RETTEN TIL GRUNNSKOLE- OG VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Opplæringslovens hovedregel er at kommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp for alle som er bosatt i kommunen. Kommunens ansvar for grunnskoleopplæringen gjelder derfor overfor barn i **fosterhjem, senter for foreldre og barn og omsorgssentre**. Utdanningsdirektoratet har avklart at kommunen også har ansvar for enslige mindreårige asylsøkere som bor i private barneverntiltak på grunn av manglende kapasitet i omsorgssentrene.

Når det gjelder ansvaret for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp for barn og unge som bor i **barneverninstitusjon** er det fylkeskommunen der barneverninstitusjonen ligger som har ansvaret (oppl. § 13-2).

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til videregående opplæring for alle som er bosatt i fylkeskommunen (oppl. §§ 13-1 og 13-3). All ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har rett til tre års heltids videregående opplæring. Ungdom som begynner på videregående utdanning har fem år (unntaksvis seks år) på å fullføre utdanningen. Femårsfristen begynner å løpe senest det året ungdommen fyller 19 år (oppl. § 3-1). Fylkeskommunens ansvar gjelder uavhengig av om barnet eller den unge bor i **fosterhjem, barneverninstitusjon** eller **omsorgssenter for mindreårige**.

3.2.2 OPPFØLGINGSTJENESTEN

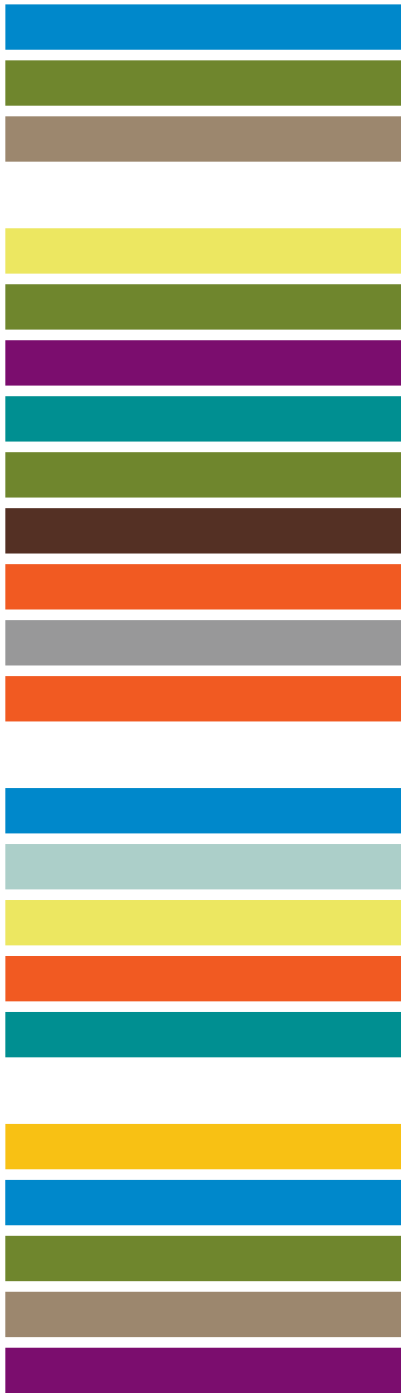
Fylkeskommunen skal ha en oppfølgingstjeneste for ungdom som har rett til videregående opplæring, men som av ulike årsaker ikke er i opplæring eller arbeid. Oppfølgingstjenesten skal gi skriftlig informasjon til ungdommen i målgruppen om hvilke rettigheter de har. Videre skal oppfølgingstjenesten etablere kontakt med hver enkelt ungdom i målgruppen og gi veiledning og oppfølging (forskrift til opplæringslova kapittel 13). Tjenesten gjelder til og med det året ungdommen fyller 21 år (oppl. § 3-6).

3.3 KOMMUNAL BARNEVERNTJENESTE OG STATLIG REGIONAL BARNEVERNMYNDIGHETS ANSVAR

Kommunal barneverntjeneste skal følge utviklingen til de barn og unge som er plassert i **fosterhjem, barneverninstitusjon, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige** med hjemmel i barnevernloven kapittel 4 (bvl. §§ 4-5, 4-16, 4-24 annet ledd og 4-28). Når enslige mindreårige asylsøkere er plassert i omsorgssenter er det omsorgssenteret og statlig regional barnevernmyndighet som har ansvaret for å følge barnets utvikling (bvl. § 5A-5).

Kommunal barneverntjeneste og statlig regionalt barnevern må sammen med omsorgsutøverne følge opp barnets og den unges skole- og opplæringstilbud.

Bufdir, Postboks 2233, 3103 Tønsberg
www.bufdir.no